

Sociālā uzņēmējdarbība

Publicēts: 14.04.2021.

Līvānu novada pašvaldībai ir izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociāciju. Līvānu novada pašvaldība ir atbalstoša sociālajai uzņēmējdarbībai. Ja jums ir idejas, kuras īstenošanai varam palīdzēt, sazinieties ar mums.

Ieskatam rokasgrāmata [Pašvaldību rīki sociālās uzņēmējdarbības attīstībai](#), kā arī [pieredzes video](#).

Kas ir sociālā uzņēmējdarbība?

Sociālā uzņēmējdarbība nozīmē ražot preces vai sniegt pakalpojumus ar mērķi risināt kādu sociālo problēmu vai radīt labumu sabiedrībai, nevis gūt maksimālu peļņu uzņēmuma īpašniekiem. Sociālās uzņēmējdarbības veidi, formāti, preces, pakalpojumi var būt ļoti dažādi, sociālie uzņēmumi var būt gan lieli, gan mazi, gan starptautiski, gan lokāli, taču tos visus vieno vēlme radīt augstu sociālo pievienoto vērtību, izmantojot biznesa metodes.

Sociālo uzņēmējdarbību definēt nav viegli – ne Eiropā, ne pasaulē nepastāv vienotas definīcijas vai vienotas izpratnes par sociālās uzņēmējdarbības precīzām robežām, bet divi galvenie kritēriji tomēr ir un paliek – 1) uzņēmējdarbība un 2) ar sociālu mērķi.

Sociālo uzņēmējdarbību kā starpdisciplināru un inovācijām pilnu jomu ir ārkārtīgi grūti ielikt kādā konkrētā un strikti noteiktā definīcijā rāmī, tādēļ aicinām iepazīties ar Latvijas un ārvalstu piemēriem, lai saprastu, kā šis uzņēmējdarbības veids darbojas praksē!

Kā sociālā uzņēmējdarbība tiek definēta Latvijā?

“Sociālā uzņēmējdarbība” un “sociālais uzņēmums” ir nedaudz atšķirīgi jēdzieni. Sociālā uzņēmējdarbība ir plašāks jēdziens un vairāk raksturo procesu, tā nav nekādā veidā tiesiski definēta. Sociālais uzņēmums jau ir konkrēts uzņēmējdarbības veids un tiesisks statuss, kuru var iegūt uzņēmums, kurš izpilda valsts noteiktus kritērijus.

Latvijā sociālais uzņēmums ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA), kas veic labvēlīgu sociālo ietekmi radošu saimniecisko darbību, piemēram, sociālo pakalpojumu sniegšana, iekļaujošas pilsoniskas sabiedrības veidošana, izglītības veicināšana, atbalsts zinātnei, vides aizsardzība un saglabāšana, dzīvnieku aizsardzība vai kultūras daudzveidības nodrošināšana, un izpildot likumā noteiktos kritērijus un nosacījumus, ir ieguvusi sociālā uzņēmuma statusu.

Sociālā uzņēmuma statusu var iegūt:

- jau esoši SIA, kas pielāgojuši savu darbību likuma nosacījumiem;
- jaundibināti SIA, kas dibināti tieši ar mērķi jau uzreiz kļūt par sociālajiem uzņēmumiem.

Kurš izdomāja sociālo uzņēmējdarbību?

Pirmie sociālie uzņēmumi radās jau sen (piemēram, Lielbritānijas vecākie sociālie uzņēmumi dibināti 19.gs beigās) taču pirmais, kurš jebkad definēja sociālo uzņēmējdarbību, bija [Muhammads Yunus](#), sociālais uzņēmējs no Bangladešas, Grameen bankas dibinātājs un Nobela miera prēmijas laureāts. Viņš formulēja [septiņus sociālās uzņēmējdarbības principus](#), kuru ir pamatā lielākajai daļai šobrīd Eiropā un pasaulē izmantoto sociālās uzņēmējdarbība definīciju:

Biznesa mērķis ir nevis maksimāli nopelnīt, bet novērst/risināt nabadzību vai kādu citu sociālu problēmu.

Finansiāla un ekonomiska ilgtspēja.

Investori saņem atpakaļ tikai savu ieguldījumu, bez procentiem.

Kad investīcijas ir atmaksātas, uzņēmuma peļņa tiek izmantota tālākai attīstībai un sociālās problēmas risināšanai.

Atbildīga attieksme pret vidi.

Darbaspēks saņem darba tirgum atbilstošu atalgojumu un labākus darba apstākļus.

...un dara darbu ar prieku!

Kā sociālā uzņēmējdarbība tiek skaidrota citur Eiropā?

Eiropas Komisija [savos dokumentos sociālo uzņēmējdarbību definējusi šādi](#):

99 A social enterprise is an operator in the social economy whose main objective is to have a social impact rather than make a profit for their owners or shareholders. It operates by providing goods and services for the market in an entrepreneurial and innovative fashion and uses its profits primarily to achieve social objectives. It is managed in an open and responsible manner and, in particular, involves employees, consumers and stakeholders affected by its commercial activities.

Dalībvalstīm šī definīcija nekādā veidā nav saistoša, un Eiropas Komisija uzsver, ka nepastāv arī vienota juridiskā forma sociālās uzņēmējdarbības īstenošanai. Taču, kā redzams definīcijā, Komisija ir sociālo uzņēmējdarbību sasaistījusi gan ar tādiem plašākiem jēdzieniem kā sociālā ekonomika un inovācijas, kas savā ziņā netieši norāda uz sociālās uzņēmējdarbības ne-tradiccionālo un nekonvencionālo pieeju sociālās vērtības radīšanā.

Kas NAV sociālā uzņēmējdarbība?

Sociālā uzņēmējdarbība NAV tradicionālo uzņēmumu sociālā korporatīvās atbildības aktivitātes. Piemēram, bankas īstenota izglītības programma nav sociālā uzņēmējdarbība, ja vien, protams, tā netiek īstenota un veikta atsevišķa, nodalīta, finansiāli un saturiski neatkarīga uzņēmuma veidā.

Sociālā uzņēmējdarbība NAV labdarība, kad kaut kas tiek kādam atdots vai dots bez maksas, par brīvu. To, protams, var darīt, ja tam pamatā ir ilgtspējīgs biznesa modelis, kura ietvaros tiek ģenerēti ienākumi, kas pilnībā vai daļēji sedz labdarības aktivitātes.

Sociālā uzņēmējdarbība NAV valsts un pašvaldības sociālās palīdzības aktivitātes.

Lasi arī:

[10 biežāk uzdotie jautājumi par sociālo uzņēmējdarbību](#)

[Raksts par sociālā uzņēmuma likumu](#)

[Kā dibināt sociālo uzņēmumu?](#)

Lai iegūtu plašāku informāciju aicinām pieteikties uz konsultācijām, vairāk uzzini [šeit](#).

<https://www.livani.lv/lv/sociala-uznemejdarbiba>